

NOTAT

15. december 2017

DANSK EUROPAPOLITIK VEDTAGES OFTE I ENIGHED

Kontakt:

Jurist, Nadja Schou Lauridsen

+45 21 54 87 97

nsl@thinkeuropa.dk

RESUME Den danske europapolitiske linje fastlægges af et solidt og bredt flertal af partier i Folketinget. Som regel er der enighed blandt alle de EU-positive partier, når EU-lovgivning skal implementeres i dansk ret, og når regeringen skal have mandat til forhandlinger i EU. Det viser en ny analyse af flere tusinde danske love og forhandlingsmandater, som Tænketanken EUROPA har foretaget.

Selv de to mest EU-skeptiske partier i Folketinget – Dansk Folkeparti og Enhedslisten – bakker oftere op, end de er imod. Generelt bakker de skeptiske partier mere op i de perioder, hvor de agerer støtteparti til en regering. Dansk Folkeparti har faktisk stemt for 94 pct. af EU-implementeringen i Danmark under de seneste to V-ledede regeringer og kan næsten betegnes som et hemmeligt ja-parti.

Liberal Alliance har flyttet sig i en væsentlig mere EU-positiv retning – først som støtteparti til regeringen og siden som regeringsparti. I dag bakker partiet 100 pct. op både mht. implementeringsforslag og mandater. Under SR-regeringen støttede Liberal Alliance kun omkring halvdelen af forslagene. Omvendt er Socialistisk Folkeparti gået fra at stemme for næsten alle implementeringslove under de socialdemokratiske ledede regeringer til kun at bakke op omkring 75 pct. under de seneste Venstre-ledede regeringer.

Samlet set tegner der sig et billede af, at den danske europapolitiske linje i høj grad fastlægges i en bred og stabil konsensus, der ofte også omfatter Folketingets ellers EU-skeptiske partier.

HOVEDKONKLUSIONER:

- Opbakningen til skiftende regerings EU-politik blandt de traditionelt EU-positive partier er stærk og stabil. Det viser en gennemgang af flere tusinde danske love og forhandlingsmandater, som Tænketanken EUROPA har foretaget.
- Opgørelsen viser, at 85 pct. af de danske love, der implementerer EU-regler, er stemt igennem med enighed blandt partierne bag den europapolitiske aftale.
- Siden Nyrup-IV-regeringen og frem til i dag har de traditionelt EU-positive partier stemt sammen i mellem 80-90 pct. af afstemningerne om at implementere EU-lovgivning i Danmark. Niveauet er dog faldet til 75 pct. under de seneste to regeringer med Lars Løkke Rasmussen i front. Det skyldes primært, at Socialistisk Folkeparti stemmer mindre for.
- Selv de to EU-skeptiske partier i Folketinget – Dansk Folkeparti og Enhedslisten – bakker oftere op, end stiller sig imod, når der skal stemmes om EU-implementering. Til gengæld er de mere kritiske ift. regeringens forhandlingsmandater.
- Dansk Folkeparti har stemt for 94 pct. af EU-implementeringen i Danmark under de seneste to regeringer. Omvendt er det kun 61 pct. af regeringens forhandlingsmandater, der har opbakning fra Dansk Folkeparti.
- Generelt bakker regeringspartier fuldstændig op om EU-linjen. Partier er også langt mere tilbøjelige til at bakke op, når de agerer støttepartier, end når de sidder i opposition. Det er særligt tydeligt hos Dansk Folkeparti, hvor opbakningen til EU-implementeringerne under Thorning-regeringerne faldt med 14 procentpoint for igen at stige med 17 procentpoint under Løkke-regeringerne.
- Liberal Alliance var under Thorning-regeringerne relativt modvillige, men partiet har flyttet sig betydeligt – først som støtteparti til regeringen og siden som regeringsparti. Under den seneste regering har Liberal Alliance støttet regeringens EU-linje 100 pct.

Tænketanken EUROPA har undersøgt folketingspartierne EU-politik via en kvantitativ analyse af flere tusinde danske love og forhandlingsmandater i de seneste 20 år.

Hvordan agerer partierne i forbindelse med EU-spørgsmål? Er der stor eller lille enighed? Og hvor ofte er alle partierne i Folketinget enige i EU-politikken? Denne analyse søger at besvare disse spørgsmål på baggrund af to målepunkter. For det første hvor tilbøjeligt et parti er til ikke at være imod regeringens forhandlingsoplæg til rådsforhandlinger, når der skal samles opbakning i Folketingets Europaudvalg (forhandlingsmandater).¹ Og for det andet hvor tilbøjelige partierne er til at stemme ja, når EU-regler skal gennemføres nationalt (EU-implementeringer). Der tages ikke hensyn til de enkelte love og mandaters kvalitative betydning. Det er vigtigt at have dette for øje, når notatet læses.

Partierne bag europaaftalen siger stadig ja

Der er bred og stabil opbakning til regeringens EU-politik blandt de traditionelt EU-positive partier: Venstre, Konservative, Socialdemokratiet, Radikale Venstre og fra 2005 også Socialistisk Folkeparti.² Det er ikke overraskende, da regeringens politik bygger på et fælles kompromis, nemlig den europapolitiske aftale fra 2008.³ Med aftalen, der efterhånden har 10 år på bagen, har partierne givet hinanden håndslag på rammerne for, hvordan Danmark skal søge at påvirke EU-samarbejdet.

Tænketanken EUROPAs opgørelse, der bygger videre på en forskningsartikel af Rasmus Brun Pedersen og Flemming Juul Christiansen, viser, at 85 pct. af de love, der implementerer EU-regler, er stemt igennem med enighed blandt partierne bag den europapolitiske aftale.⁴

---

¹ Er der kigges imod denne negative konstatering skyldes, at afstemningerne i Folketingets Europaudvalg bygger på en spejling af den negative parlamentarisme. Det konstateres altså, at der ikke er et flertal imod forslaget.

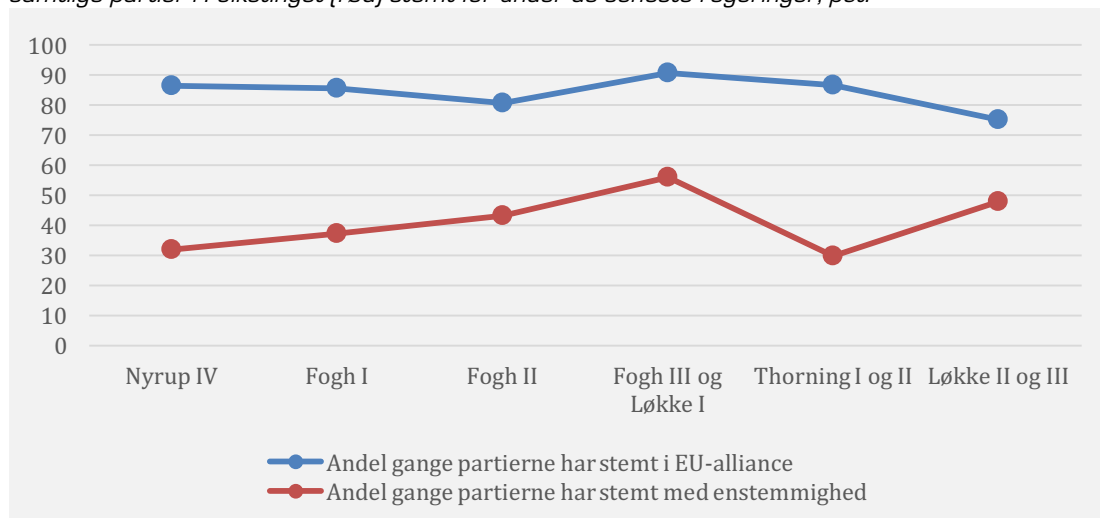
² De EU-positive partier forstås her som de partier, der indgår i den europapolitiske aftale. SF kom med i aftalen i slutningen af 2004. Den seneste europapolitiske aftale er fra 2008 og aftalt forud for Lissabontraktaten. Andre nyere partier kan også betragtes som EU-positive, men indgår ikke i den i notatet brugte definition.

³ Aftalen kan læses her: <http://www.eu.dk/samling/20072/almdel/EUU/bilag/150/529685.pdf>.

⁴ Opgørelsen bygger på egne data fra 2011 til i dag og Rasmus Brun Pedersen og Flemming Juul Christiansen indsamling fra perioden 1998-2011. Se: The Impact of the European Union on Coalition Formation in a Minority System: The Case of Denmark, Scandinavian Political Studies, Rasmus Brun Pedersen and Flemming Juul Christiansen vol. 35 – no. 3, 2012.

Figur 1. Bred enighed blandt EU-positive partier

Hvor ofte har alle de EU-positive partier (blå) stemt for EU-implementeringslove, og hvor ofte har samtlige partier i Folketinget (rød) stemt for under de seneste regeringer, pct.

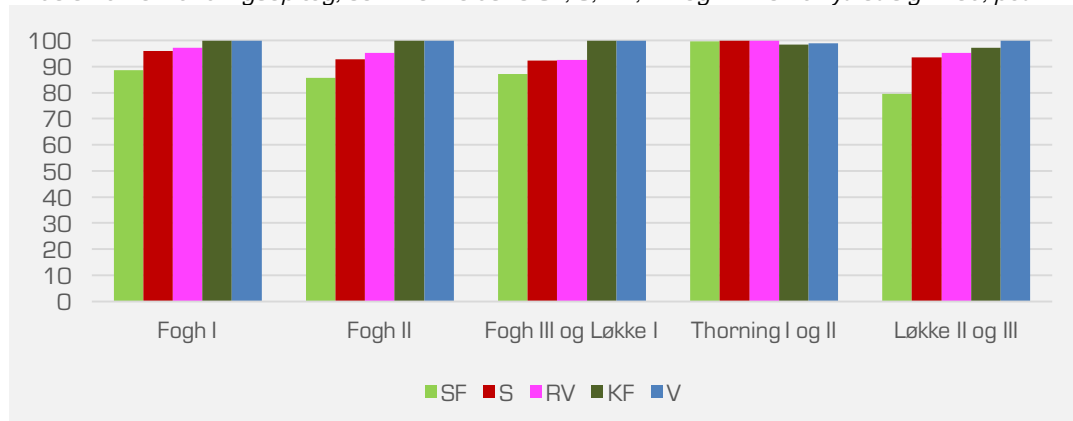

Kilde: The Impact of the European Union on Coalition Formation in a Minority System: The Case of Denmark, Scandinavian Political Studies, Rasmus Brun Pedersen and Flemming Juul Christiansen vol. 35 – no. 3, 2012 og Tænketanken EUROPA's opgørelse pba. data fra Retsinformation.

Som det fremgår af figur 1, har der i hele måleperioden været en høj grad af enighed om EU-politikken blandt partierne bag europaaftalen. Det meste af perioden har disse partier stemt sammen i 80-90 pct. af afstemningerne. Det laveste niveau ses under den nuværende og forrige regering (Løkke II og III), hvor partierne kun stemmer samlet i 75 pct. af afstemningerne. Det skyldes, at SF er gået fra at stemme ja til næsten 100 pct. af EU-implementeringerne, da Helle Thorning-Schmidt var statsminister, til kun at stemme for 75 pct. under Lars Løkke Rasmussens ledelse fra 2015 til i dag. Kigger man på de forhandlingsmandater, der er givet til regeringen fra Folketingets Europaudvalg, er der også meget stor opbakning blandt de EU-positive partier. *Se figur 2.*

Figur 2. SF er oftest imod regeringens forhandlingsoplæg

Andelen af forhandlingsoplæg, som henholdsvis SF, S, RV, KF og V ikke har ytret sig imod, pct.

Kilde: Tænketanken EUROPA's opgørelse pba. Folketingets EU-oplysning.

Af de 1.214 forhandlingsmandater, der er givet siden oktober 2002, har de EU-positive partier været imod 49 i alt. Venstre og Konservative har været imod færrest, hvilket ikke er overraskende, da partierne har siddet i regering i det meste af den målte periode. Da forhandlingsoplæggende netop er en udmøntning af regeringens EU-politik, er det ikke overraskende, at regeringspartierne bakker op om dem.

Det EU-positive parti, der har været imod flest forhandlingsoplæg, er SF. SF har været imod 130 af 1.214 mandater svarende til omkring en tiendedel over hele perioden. I den seneste periode har SF været imod en femtedel af forhandlingsmandaterne.

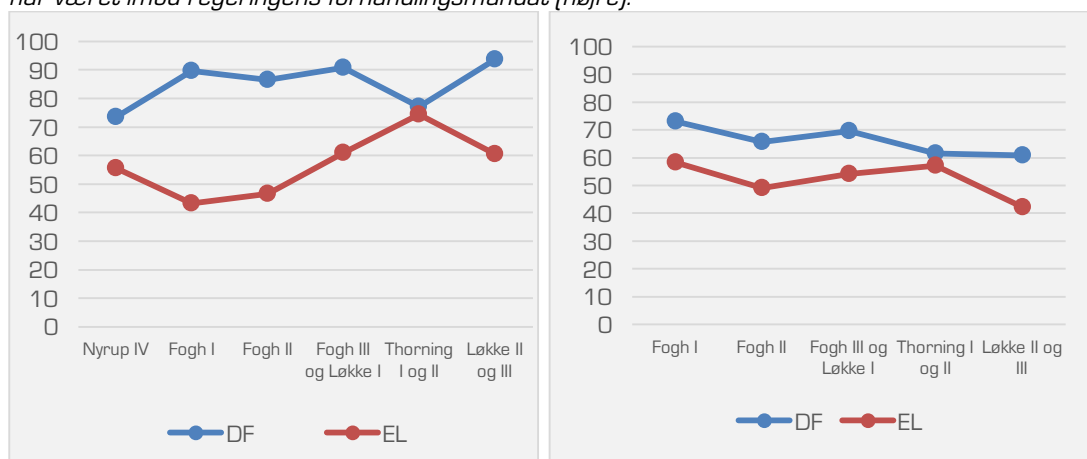
Selvom SF oftere end nogle af de andre EU-positive partier stemmer imod EU-implementeringslove eller ytrer sig imod regeringens oplæg til forhandlingsmandater, er det dog værd at bemærke, at partiet stadigvæk bakker op om EU i langt de fleste sager. Der er således ingen tvivl om, at partiet fortsat skal opfattes som et af Folketingets EU-positive partier.

DF: Det hemmelige ja-parti?

To partier i Folketinget optræder ofte i offentligheden som EU-skeptiske, nemlig Dansk Folkeparti og Enhedslisten. Der er imidlertid stor forskel på, i hvor høj grad de to partier bakker op om implementeringer og forhandlingsmandater.

Figur 3. DF stemmer mere for end Enhedslisten

Andel gange DF og EL har stemt for EU-implementeringslove (venstre) og andel gange DF og EL ikke har været imod regeringens forhandlingsmandat (højre).

Note: Regeringen Nyrup IV fremgår ikke af figuren med forhandlingsmandater, da det ikke har været muligt at indhente data så langt tilbage. **Kilde:** The Impact of the European Union on Coalition Formation in a Minority System: The Case of Denmark, Scandinavian Political Studies, Rasmus Brun Pedersen and Flemming Juul Christiansen vol. 35 - no. 3, 2012 og Tænketanken EUROPAs opgørelse pba. data fra retsinformation.dk.

Som det fremgår af figur 3 fungerer Dansk Folkeparti som et slags hemmeligt ja-parti. Partiet er i meget høj grad med til at stemme EU-implementeringslove igennem Folketinget. Man kan sige, at Dansk Folkeparti i høj grad følger den politiske mainstream i handling på Christiansborg, mens partiet ofte optræder skeptisk i offentligheden.

Til trods for, at både Dansk Folkeparti og Enhedslisten almindeligvis opfattes som EU-skeptiske partier, stemmer de i høj grad for EU-implementeringslovene. Set over de seneste regeringsperioder er der fuldstændig enstemmighed på EU-området blandt Folketingets partier i mellem en tredjedel og halvdelen af sagerne. *Se figur 1.* Det er lidt oftere end for andre områder.⁵

Der er betydelig forskel på de EU-skeptiske partiers tilslutning til de skiftende regerings forhandlingsoplæg og til den efterfølgende gennemførelse af lovgivningen i dansk ret (implementeringslovgivning). Især er Dansk Folkeparti mere kritisk i forhold til at give forhandlingsmandater end til den efterfølgende gennemførelseslovgivning.

Det kunne tyde på, at de EU-skeptiske partier er påvirket af, om de er del af det parlamentariske grundlag til regeringen: hvis de er det, stemmer de oftere for implementeringslovgivningen (Dansk Folkeparti i meget høj grad), end når de er i opposition. Der synes også at være en positiv effekt vedrørende forhandlingsoplæg, når man er parlamentarisk grundlag, men den er mindre.

At Dansk Folkeparti oftere end Enhedslisten stemmer for EU-implementeringslovene skyldes formentlig, at Dansk Folkeparti i størstedelen af den målte periode har været fast støtteparti for de Venstreledede regeringer.

I praksis får lovforslag fra regeringen som regel opbakning fra regeringens støttepartier. Her har de Venstreledede regeringer – trods Dansk Folkepartis skeptiske tilgang til EU – kunnet regne med partiets støtte. Hos Enhedslisten ses en lignende tendens, hvor partiet har stemt mere for under Thorning-regeringerne, hvor Dansk Folkeparti til gengæld har stemt mere imod.

Liberale Alliances rejse

Den samme tendens synes at gøre sig gældende for Liberal Alliance, der i den målte periode er gået fra at være oppositionsparti, til støtteparti og til sidst at træde ind i regeringen. Liberal Alliance er positiv over for EU, men kritisk over

---

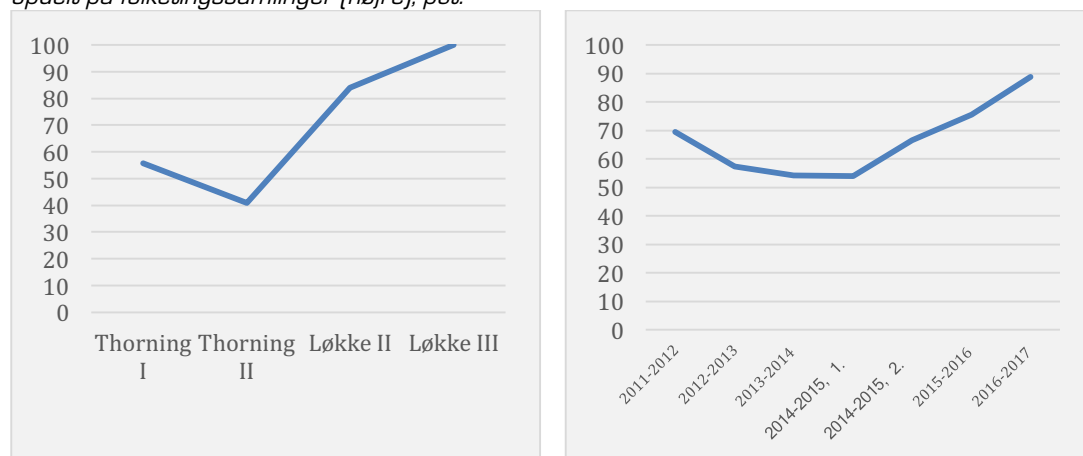
⁵ Ifølge Rasmus Brun Pedersen and Flemming Juul Christiansens opgørelse stemmer både de EU-positive partier og alle partierne i højere grad samlet, når der er tale om love, der implementerer EU-ret end love, der ikke gør.

for den måde, som partiet mener EU har udviklet sig på med for meget regelstyring. Partiet anbefalede modsat de andre EU-positive partier et nej til folkeafstemningen om retsforbeholdet i 2015.

Partiets opbakning til EU-implementeringslovene er gået fra et lavpunkt under den forrige SR-regering på 40 pct. til nu at være på 100 pct. efter at Liberal Alliance er kommet i regering. Det samme gælder i forhold til støtte til forhandlingsmandater, hvor Liberal Alliance er gået fra at være lige så meget imod som Dansk Folkeparti og Enhedslisten, da regeringschefen hed Helle Thorning-Schmidt, til at bakke væsentlig mere op om regeringens politik under Løkke I-regeringen, til at bakke 100 pct. op efter partiet indtrådte i regeringen den 28. november 2016.

Figur 4. Liberal Alliances rejse

Andel hvor Liberal Alliance har stemt for EU-implementeringslove fordelt på regeringsperioder (venstre), og andel hvor Liberal Alliance ikke har været imod regeringens forhandlingsmandater opdelt på folketingssamlinger (højre), pct.

Bemærkning: Opdelingen på regeringer er anderledes end de to forrige figurer for at demonstrere den markante ændring, der er sket efter Liberal Alliance selv kom i regering i folketingsåret 2016-2017 (Løkke III). Folketingsåret 2014-15, 2. samling indeholder kun tre mandater. **Kilde:** Tænk tanken EUROPAs opgørelse på baggrund af data fra retsinformation.dk.

Det er ikke overraskende, at Liberal Alliance har stemt for alle EU-implementeringslove, efter trekløverregeringen blev dannet, da det er almindeligt, at regeringspartierne stemmer for regeringens lovforslag. I hele den målte periode har alle regeringspartier ageret på samme måde. De 10 pct. af forhandlingsmandaterne, som Liberal Alliance har stemt imod i folketingsåret 2016-2017, er alle fra før, trekløverregeringen blev dannet.

Metode

Opgørelsen er kvantitativ. Der tages derfor ikke hensyn til de enkelte love og mandaters kvalitative betydning. Det er vigtigt at have dette for øje, når notatet læses.

Opgørelsen over EU-implementeringer bygger på danske love, hvor der i Retsinformation er tilføjet en note om, at forslaget er en EU-implementering. Det vil hovedsageligt være tale om direktiver, der omsættes til national ret. Det skal bemærkes, at opgørelser viser, at kun omkring en tiendedel af EU-implementeringerne sker via lov, mens resten sker via bekendtgørelser. At bekendtgørelser ikke er medtaget her skyldes, at vores interesse har været at undersøge Folketinget stemmemønstre.

Tænk tanken EUROPA har foretaget opgørelsen fra 3. oktober 2011, da Helle Thorning-Schmidt tiltrådte som statsminister til medio november. Resten af analysen bygger på en opgørelse fra Rasmus Brun Pedersen and Flemming Juul Christiansen (se 'The Impact of the European Union on Coalition Formation in a Minority System: The Case of Denmark', Scandinavian Political Studies, vol. 35 – no. 3, 2012).

Centrumdemokraterne og Ny Alliance indgår ikke i opgørelsen. Liberal Alliance er medtaget fra folketingsvalget i 2011 og Alternativet fra folketingsvalget i 2015. Løsgængere er holdt ude af opgørelsen. Alternativet er ikke nævnt i notatet, men har stemt for 70 pct. af forhandlingsmandaterne og 83 pct. af implementeringslovene.

Regeringsperioderne er opgjort således:

Regering	Start	Slut
Nyrup IV	23. marts 1998	27. november 2001
Fogh I	27. november 2001	18. februar 2005
Fogh II	18. februar 2005	23. november 2007
Fogh II	23. november 2007	5. april 2009
Løkke I	5. april 2009	3. oktober 2011
Thorning I	3. oktober 2011	2. februar 2014
Thorning II	2. februar 2014	28. juni 2015
Løkke II	28. juni 2015	28. november 2016
Løkke III	28. november 2016	I dag

Stemmeregistreringen bygger på de partier, der har stemt for EU-implementeringsloven. At et parti ikke har stemt for loven betyder dog ikke, at partier har stemt imod. Det hænder at et parti stemmer blankt.